

Guia

Cocreació amb els infants i la comunitat educativa per la millora del pati de l'escola

DOSSIER 2

Descripció del procés de cocreació

Programa "Transformem els patis"

1. ESPAI VALUÓS D'APRENENTATGE, COEDUCACIÓ I CONVIVÈNCIA DINS DE L'ESCOLA

- Equitat de gènere en el joc, trencant rols afavorint dinàmiques igualitàries
- Gestió positiva de conflictes
- Inclusió de tots els infants en el joc
- Corresponsabilitat i protagonisme en les decisions, la cura i el manteniment

2. ÚSOS DIVERSOS PER A LA COMUNITAT I EL VEÏNAT

- Versàtil per a moltes activitats: educació física, aula o fàbrica llura, espai neteja escolar, festes, etc.
- Pati obert de tardes i cap de setmana al barri educador

3. DIVERSITAT D'AMBENTS I ACTIVITATS LÚDIQUES I CREATIVES

- Ambients per al joc actiu, sedentari i tranquil
- Jocs, materials, espais, etc.
- Espai i materials atractius, estimulants i amb repetició per a totes les edats i capacitats
- Estímul del joc autònom i divers sense dirigit

4. REDISTRIBUCIÓ EQUILIBRADA D'ESPAIS

- Tots els jocs i activitats tenen espais de qualitat i amb perspectiva de gènere
- Accessibilitat per a tots els infants pensant en la funcionalitat i en la seguretat
- Combinació de materials i material lúdic

5. GÈNERE I EL CONECTE AMB LA NATUREZA

- Normalitzar i reverdir i integrar espais naturals i jardins
- Espai lúdic amb cançons i jocs relacionats amb la natura

6. CONVIVÈNCIA I COEXISTÈNCIA AMB LA COMUNITAT

- Espais que permeten la interacció amb les famílies i el veïnat

7. AIRE LLIBRE, BENESTAR, JOC I EDUCACIÓ, INFANTS, EXPERIÈNCIES, ESPAIS, UN BON PATI

Crèdits

Aquesta guia, impulsada per la Direcció d'Educació de l'Àrea de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat, en col·laboració amb el Consorci d'Educació de Barcelona, s'emmarca dins el programa «Transformem els patis», promogut per l'Ajuntament de Barcelona. Ha estat elaborada per l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona, en estreta col·laboració amb l'equip tècnic del Consell Educatiu Municipal de Barcelona i el Departament de Programes Educatius de Ciutat de la Direcció d'Educació encarregat de coordinar el programa.

Edició:

Departament de Programes Educatius de Ciutat. Direcció d'Educació. Àrea de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat de l'Ajuntament de Barcelona

Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB-IERMB)

Equip de treball:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona: Laia Pineda (direcció); Emma Cortés (coordinació, redacció i disseny del procés), i Laia Curcoll (suport a la redacció, publicació i comunicació)

Marinva i Equal Saree (elaboració de la proposta didàctica i dels materials de suport, i dinamització i avaluació de les sessions de la primera edició del programa)

Consell Educatiu Municipal de Barcelona (revisió i validació 1 edició)

Departament de Programes Educatius de Ciutat. Direcció d'Educació (revisió i validació 2 edició)

Il·lustracions:

Maria Calvet

Correcció:

Gemma Salvà Santanachs

Volem manifestar el nostre agraïment, en especial, als infants, al professorat, a les famílies, als monitors i monitores del temps de migdia i a les entitats usuàries dels patis fora del temps lectiu dels centres educatius següents: Escola Auró, Escola Bogatell, Escola Duran i Bas, Escola L'Estel, Escola Francesc Macià, Escola de les Aigües, Escola Milà i Fontanals, Escola Palma de Mallorca, Escola Parc de la Ciutadella, Escola Pau Casals-Gràcia, Escola Ramón Llull i Escola Tàber. Les sessions de cocreació i el treball intern d'aquests centres educatius per a la transformació dels seus patis durant el curs 2020-2021 han esdevingut experiències pilot per desenvolupar la metodologia que es presenta en aquesta guia.

Presentació

Aquesta guia s'ha impulsat des del Consell Educatiu Municipal de Barcelona i ha estat elaborada per l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona. La revisió de la 2a edició s'ha fet amb el Departament de Programes Educatius de la Direcció d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona que és l'encarregat de coordinar el programa.

Teniu a disposició la guia sencera en aquest [enllaç](#), però per facilitar el seguiment del procés us enviarem la informació en fascicles. En funció de cada fase.

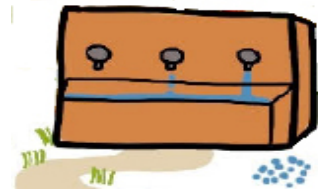
A continuació hi ha el contingut que descriu el procés de cocreació .

Esperem que aquesta publicació contribueixi a donar veu a tota la comunitat educativa en la transformació del seu pati i, per tant, que ens apropi una mica més a construir la ciutat que volem.

Índex

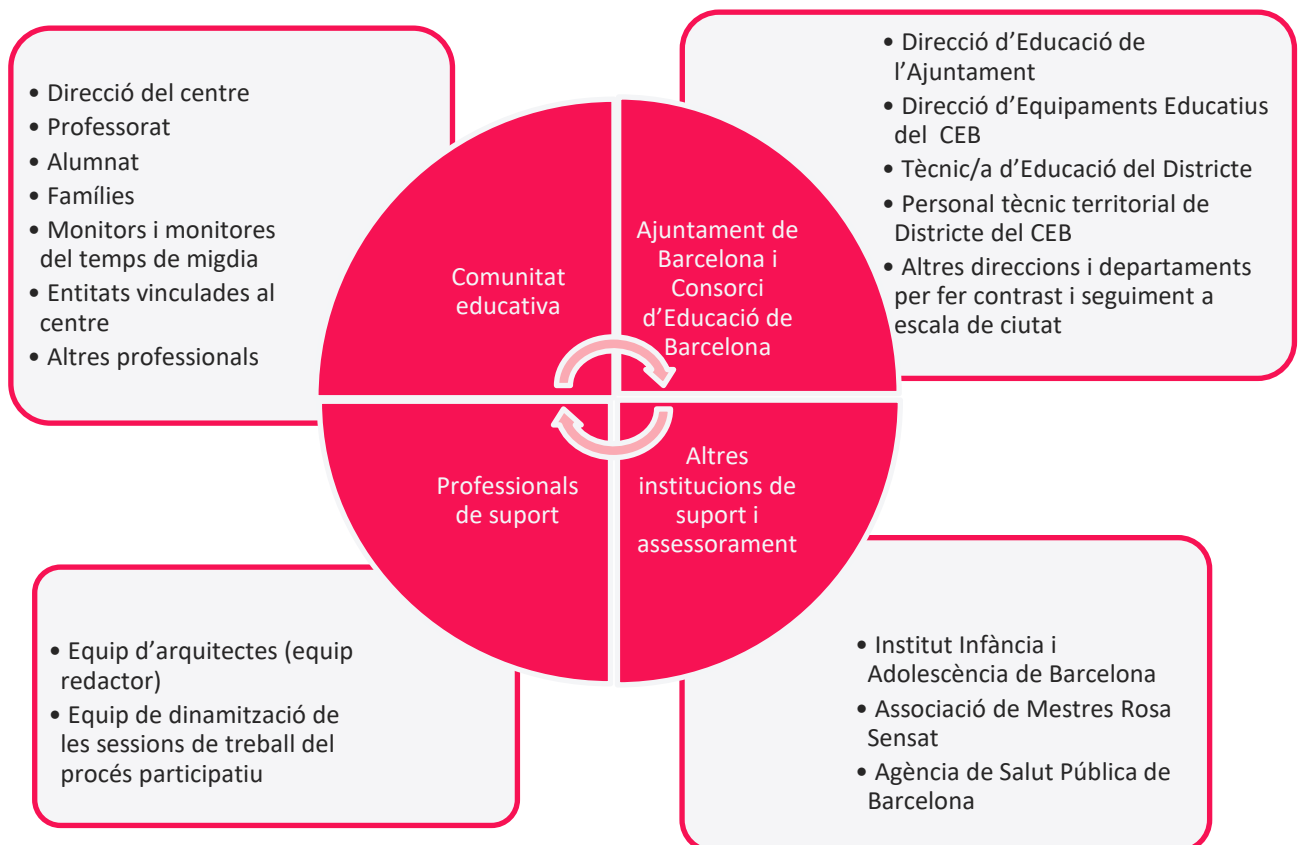
1. EL PROCÉS DE COCREACIÓ PER A LA TRANSFORMACIÓ FÍSICA DELS PATIS, EXPLICAT PAS A PAS	4
1.1. AGENTS QUE PARTICIPEN EN LA COCREACIÓ DEL PROGRAMA «TRANSFORMEM ELS PATIS»	5
1.1.1. La comunitat educativa	7
1.2. FASES DEL PROCÉS DE COCREACIÓ I TASQUES QUE HA DE FER L'ESCOLA	8
1.2.1. Descripció de la transformació física, pas a pas	11
2. EL PROCÉS DE TRANSFORMACIÓ DEL PROJECTE EDUCATIU DE PATI	13
2.1. TREBALL INTERN DE REDACCIÓ DEL PROJECTE EDUCATIU DE PATI	14

1. El procés de cocreació per a la transformació física dels patis, explicat pas a pas

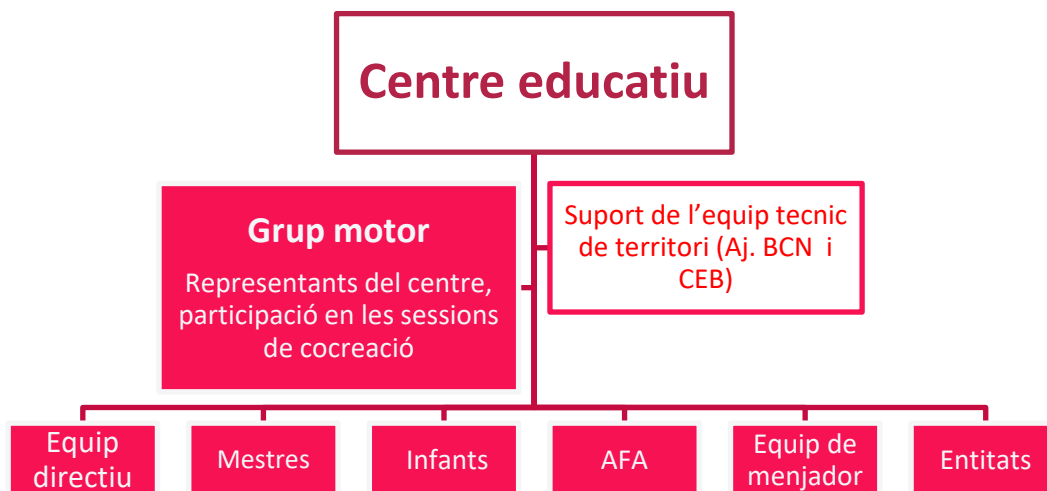
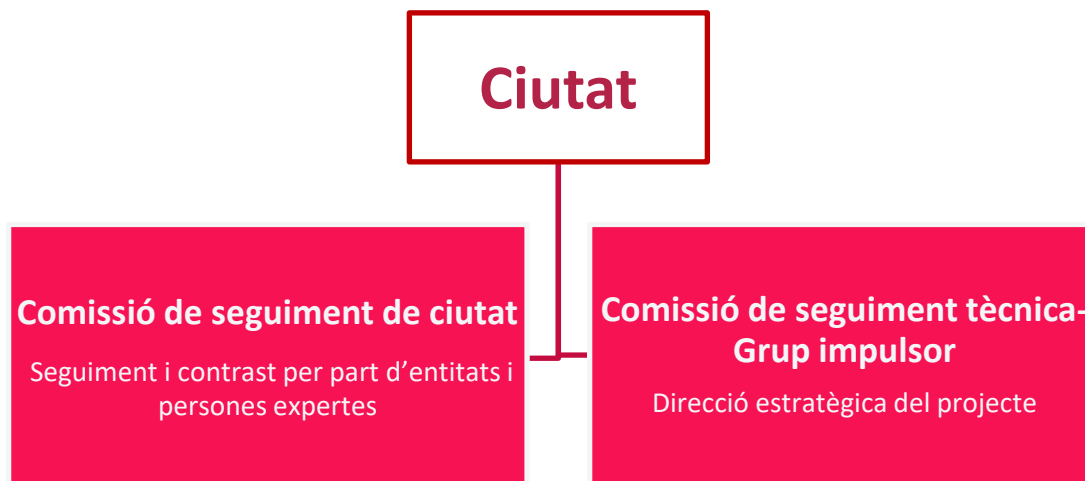

1.1. Agents que participen en la cocreació del programa «Transformem els patis»

El procés de cocreació per a la transformació dels patis escolars dins el programa «Transformem els patis» es planteja com un treball compartit que requereix la participació de diferents agents, cada un amb unes funcions i tasques determinades.

El programa «Transformem els patis» és complex i ambiciós i requereix la intervenció de molts agents. Per dur-lo a terme s'han previst espais de governança, tant municipals com per a l'escola, cada un amb una finalitat diferent però complementària. A continuació es presenta, de manera molt esquemàtica, quins són aquests espais. Cal tenir present, però, que en cada edició del programa hi pot haver modificacions.

1.1.1. La comunitat educativa

Per poder desenvolupar el procés de cocreació, cal que el centre educatiu constitueixi un grup motor per al programa «Transformem els patis». Aquest grup ha d'estar format per dues persones representants de cada un dels agents que cal implicar-hi (professorat, infants, famílies, monitors i monitores del temps de migdia i agents de l'entorn).

Membres del grup motor:

- El director/a o un membre de l'equip directiu
- Un mestre/a d'educació física
- Un mestre/a d'educació infantil
- Un mestre/a d'educació primària
- Un mestre/a d'educació secundària (en el cas dels instituts escola)
- El tutor o tutors del grup d'infants que formaran part del grup motor
- Tres alumnes d'educació primària, preferiblement de cinquè curs (en el cas dels instituts escola, dos alumnes)
- Dos alumnes d'educació secundària, preferiblement de segon o tercer curs (en el cas dels instituts escola)
- El coordinador/a de l'equip de menjador
- Dos membres de l'AFA
- Un o dos representants de les entitats vinculades al centre
- Altres professionals (si escau)

Les funcions de grup motor són les següents:

- Representar a tota la comunitat educativa en el procés de treball conjunt, tant amb els representants municipals com amb l'equip d'arquitectes.
- Recollir tota la informació que aporti el procés participatiu de tota la comunitat educativa i en totes les fases, unificar-la i prioritzar les propostes.
- Fer retorn i contrast de la informació i documentació que presentin l'equip d'arquitectes i l'equip tècnic municipal amb la resta dels membres de la comunitat educativa en els diferents espais de treball: claustre, reunions de coordinació, assemblees de l'AFA, reunió de l'equip de menjador o de l'entitat, assemblees d'aula, etc.
- Participar en les sessions de treball conjunt.

Tots els agents del grup motor han d'estar en relació horitzontal i d'igual rellevància, però es demana a la direcció del centre que assumeixi el rol de coordinació dins del grup i que lideri el treball compartit amb el suport de l'equip de dinamització i del coordinador/a del projecte.

Descripció del rol de cada un dels agents de la comunitat educativa

A la pàgina 32 de la guia completa trobareu la descripció i el rol de cadascun dels agents que participen en el programa.

Si voleu més informació consulteu- en aquest [enllaç](#)

1.2. Fases del procés de cocreació i tasques que ha de fer l'escola

El programa «Transformem els patis» planteja **un procés de cocreació per a la transformació física del pati a través de diferents fases**. Els diversos agents implicats tenen un rol concret en aquestes fases, i aporten la seva perspectiva i la seva expertesa a l'hora de dissenyar el projecte.

Si bé aquest procés se centra principalment en la transformació física, com ja s'ha comentat, també està estretament vinculat al plantejament d'un nou projecte educatiu de pati. Hi ha preguntes que cal fer-se per al canvi en la infraestructura del pati: són les mateixes que cal fer-se per a un nou plantejament pedagògic de l'ús de l'espai exterior de l'escola. Així doncs, aquest procés també va acompanyat d'una formació acreditada per al professorat que s'impartirà al llarg de les diferents fases i es planificarà cada any.

Fases del procés de cocreació	Sessions del grup motor / Treball intern i formació
<p>Fase 0: Informativa. Té com a objectius compartir amb tota la comunitat educativa tant el desenvolupament metodològic del procés de transformació i donar a conèixer el marc conceptual compartit per tota la ciutat sobre els 6 criteris per a un bon pati.</p>	<p>Sessió de benvinguda i sensibilització</p> <p>1a Sessió informativa- Octubre/novembre</p>
<p>Fase 1: Diagnosi del pati i elaboració de propostes. Té com a objectiu detectar les necessitats de la comunitat educativa i generar conjuntament una llista de propostes de millora perquè l'equip d'arquitectes pugui redactar l'avantprojecte de millora del pati.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Treball intern dels centres. Novembre</i> • <u>Formació</u>: Novembre <p>2a Sessió del grup motor: posada en comú de les propostes, Novembre/desembre</p>
<p>Fase 2: Elaboració de l'avantprojecte. Serveix per fer el retorn d'aquest document a la comunitat educativa i recollir-ne el feedback per a la subsegüent redacció del projecte executiu.</p>	<p>3a Sessió del grup motor: presentació avantprojectes. Gener/febrer</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Treball intern dels centres. Febrer</i> <p>4a Sessió del grup motor : revisió de l'avantprojecte. Febrer.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Formació</u> Març
<p>Fase 3: Elaboració del projecte executiu; és a dir, del disseny definitiu. Permet fer petites modificacions definitives en el projecte final i explicar a tota la comunitat educativa el resultat final i, per tant, l'impacte del seu procés de participació.</p> <p>Execució de l'obra i estrena del nou pati.</p>	<p>5a Sessió del grup motor: presentació projecte executiu. Març</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Treball intern dels centres Març/Abril</i> • SESSIÓ DE RETORN ALS INFANTS Abril/Maig • <u>Formació</u> Maig
<p>Fase 4: Avaluació. Es farà una avaluació del procés, però també una avaluació dels resultats i els impactes de la transformació.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Formació</u> : avaluació procés de cocreació (procés participatiu) Maig/Juny • <i>Treball intern:</i> Avaluació procés de cocreació (procés participatiu) de tots els agents. <p>6ª Sessió curs 2023/2024: avaluació de la transformació</p>

El procés de cocreació té tres tipus d'accions:

El treball intern dels centres educatius mitjançant processos participatius.

Qui hi participa?

El màxim nombre de persones vinculades al centre.

Com a mínim, el grup o grups aula d'un dels nivells educatius del centre (preferentment alumnat de quart i/o cinquè curs) i representants de cada un dels agents

El treball intern en els centres es duu a terme en quatre moments diferents:

1. Diagnosticar l'estat actual del pati —tant pel que fa a l'estat físic com a les dinàmiques i usos— i elaborar les propostes de millora. FASE1
2. Analitzar l'avantprojecte, un cop s'hagi presentat, i proposar els canvis necessaris. FASE 2
3. Explicar a tota la comunitat educativa el projecte definitiu de transformació física del pati. FASE 3
4. Avaluació procés de cocreació (procés participatiu) de tots els agents. FASE 4

Les sessions del grup motor dinamitzades per un facilitador/a per tal de fer una posada en comú i elaborar unes conclusions compartides. En les que està present l'arquitecte.

Qui hi participa?

Tot el grup motor.

Facilitador/a extern.+ L'equip d'arquitectes (en algunes sessions)

Formació: d'accions formatives que es programaran cada any. Aquestes accions tenen lloc de manera intercalada durant el procés i sobretot aborden els aspectes vinculats al projecte educatiu de centre.

Qui hi participa?

Principalment el professorat.

Algunes sessions es poden obrir a més agents. Cada any es facilitarà el programa de formació.

Llegenda cromàtica de l'esquema de les pàgines següents*

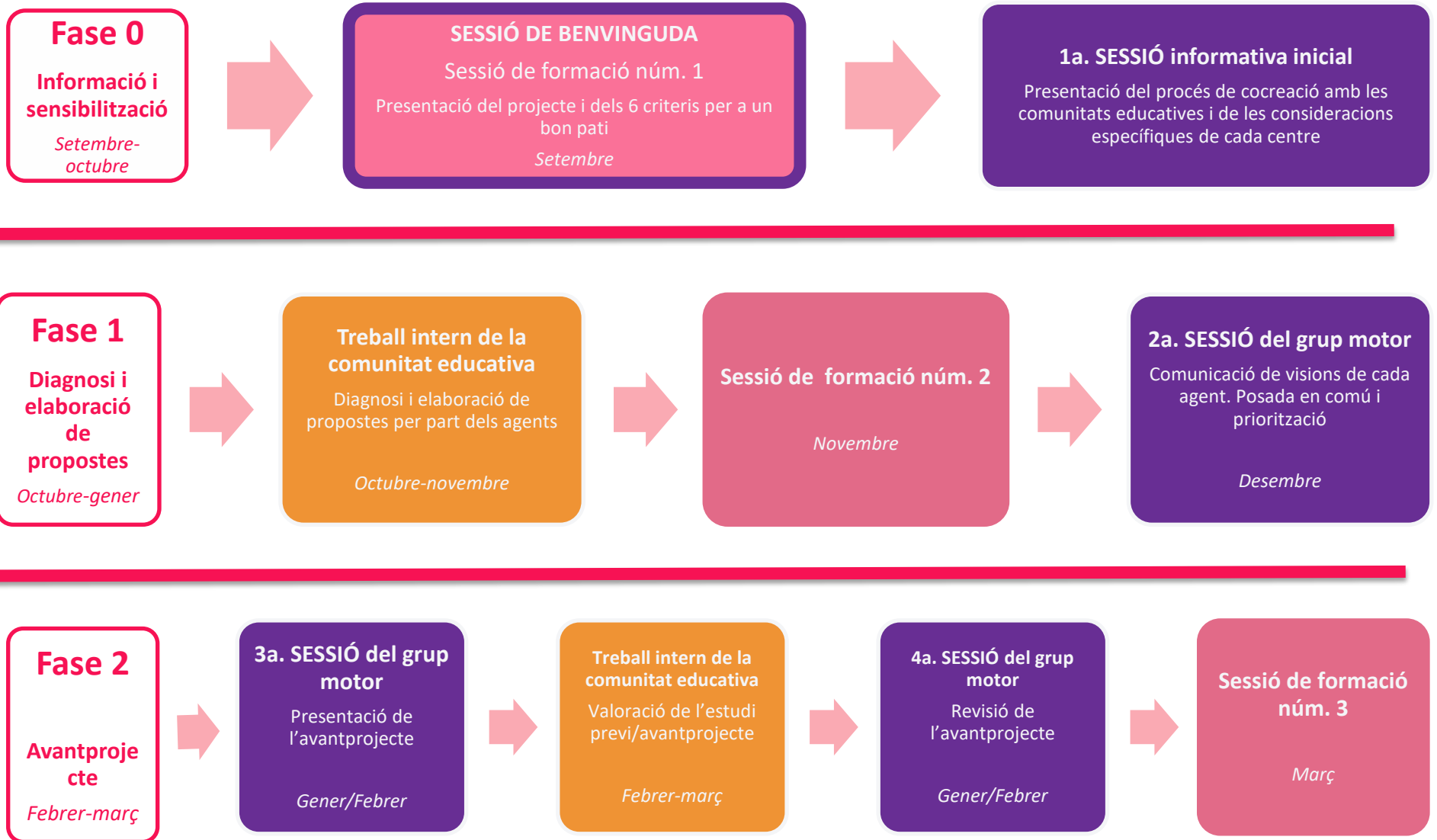
Treball intern de la comunitat educativa (es fa autònomament)

Sessió del grup motor dinamitzada

Sessions de formació per al professorat

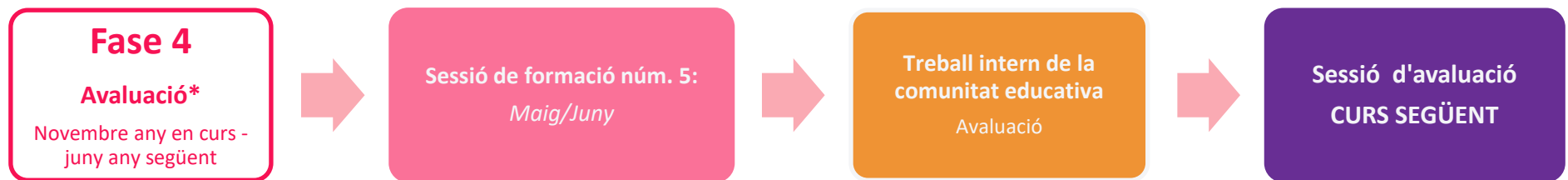
* els períodes en què es desenvoluparà l'acció que s'indiquen en els dos propers esquemes són aproximats. La proposta de mesos és orientativa i pot variar d'un any a l'altre. Cada any es facilitarà un calendari acurat del projecte.

1.2.1. Descripció de la transformació física, pas a pas

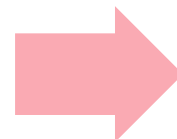
Execució de les obres: juny-setembre

* La metodologia i el procés d'avaluació del projecte poden varia d'una edició a l'altra

Paral·lelament al procés de transformació física del pati cal anar treballant en...

Elaboració del nou projecte educatiu de pati

Treball intern de la comunitat educativa, sobretot del professorat
per definir el nou projecte educatiu de pati

2. El procés de transformació del projecte educatiu de pati

Totes les orientacions per abordar la dimensió pedagògica i de transformació del projecte educatiu es recullen a la *Guia Pedagògica Transformem els Patis*, elaborada per l'Associació de Mestres Rosa Sensat. No obstant això, cal tenir present que la transformació física i la definició del projecte educatiu de pati són processos entrelligats. Per aquesta raó, hi ha reflexions i aspectes que es tractaran durant el procés de cocreació per a la transformació física del pati i que després caldrà tenir en compte a l'hora de pensar el nou projecte educatiu.

2.1. Treball intern de redacció del projecte educatiu de pati

Cal que cada centre s'organitzi per elaborar el nou projecte educatiu de pati. Després de definir el projecte de transformació física i d'identificar els elements clau que cal treballar en el nou projecte educatiu (a la tercera sessió), ha arribat l'hora de començar a elaborar la nova proposta pedagògica per a aquest espai exterior.

Seria convenient que el projecte es comencés a posar en marxa al setembre del curs següent, quan el pati ja tindrà la infraestructura renovada.

Aquesta responsabilitat recau en l'equip pedagògic; és a dir, no solament en el professorat, sinó també en els monitors i monitores del temps de migdia. Així doncs, cal plantejar-ho com una tasca compartida, encara que hi hagi el lideratge de l'equip de mestres. Per tant, és imprescindible tenir en compte tota l'anàlisi i totes les aportacions fetes pels diferents agents vinculats al procés de cocreació per a la transformació física del pati.

El programa compta amb una formació i una guia pedagògica i s'està treballant per poder sistematitzar aquest procés encara més, de manera que es pugui compartir una metodologia d'elaboració del nou projecte educatiu de pati amb les escoles que any rere any s'aniran sumant al programa.